

LA PRESENT EDICIÓ

Text base

Com hem dit més amunt, Verdaguer controlà l'edició de 1886 (C); en canvi, no sabem fins a quin punt ho féu—si ho féu—amb la de 1897 (D). El text és fonamentalment el mateix en les dues edicions, però amb variants gràfiques, algunes de les quals suposen divergències prosòdiques. Amb tot, hi ha un cert nombre de diferències més significatives, que afecten formes pronominals i de relatius, divergències en mots com *rústic* / *rústec*, *rumor* / *remor*, *ser* / *ésser*, etc. Normalment són més fiables les grafies de C; moltes de D semblen ultracorreccions, si no errors. Per això, la present edició pren com a text base l'edició prínceps de 1886, i les lliçons divergents de D les incorpora a l'aparat de variants. Amb tot, acceptem la lliçó de D en el cas de II, 130 (*remor*), per coherència de sentit, i també la més complexa de I, 68 (*els dos immensos mars*, D, per *les dos rientes mars*, C). Tot fa pensar que, en aquest cas, la correcció de D respon a evitar *dos* en forma femenina (o és que *rientes* feia mal a les orelles?; tanmateix, de gerundis en funció d'adjectiu en plural i femení, n'hi ha d'altres en el poema); tot amb tot, a VIII, 161 i 173 es mantenen dos casos de *dos* en forma femenina: *mes dos meitats florides*, *mes dos filles bessones*. Davant d'aquesta circumstància, i malgrat la incongruència

amb aquests dos casos, acceptem com a vàlida la lliçó de *D*, atesa l'evident millora que suposa per al text. Com és de rigor, no es prenen en consideració cap de les edicions del poema posteriors a la mort del poeta, ni tan sols la de 1902, atès que no pogué ser revisada per Verdaguer i, d'altra banda, no conté cap variant significativa respecte de la de 1897.

Hi ha dues edicions crítiques de *L'Atlàntida*, la que prepararen Eduard Junyent i Martí de Riquer el 1946,²¹¹ i la deguda a Narcís Garolera, de 2002.²¹² La primera té en compte el manuscrit de 1868 (del Museu Episcopal de Vic) i el que aquí designem *Ma*, i les edicions de 1877 (*A*) i 1878 (*B*). La segona pren com a text base el de 1886 (*C*), estableix les variants a partir de l'edició de Junyent/Riquer, i té en compte les de les edicions de 1897 (*D*) i 1902. Cap d'aquestes edicions no ha pres en consideració ni el manuscrit *Mb* (complet, amb esmenes de Verdaguer i que anà a impremta per a l'edició dels Jocs Florals), ni els de les redaccions dels pròlegs, del cant VII definitiu, de les notes, ni els de les altres variants que Verdaguer introduí a l'edició de 1878; tampoc no tenen en compte els fragments del cant VII publicats a *La Veu del Montserrat*. Narcís Garolera dóna notícia, en la seva edició, de l'existència d'un volum de l'edició de 1878 (*B*) amb correccions autògrafes de Verdaguer, «la major part de les quals passà a l'edició de 1886» (p. 12), i les incorpora a l'aparat crític. A la present edició es tenen en compte les no ortogràfiques que no passaren a l'edició de 1886 (*C*), i se n'indica la procedència amb la sigla *B**.

La present edició, doncs, que es publica dins de l'Any Verdaguer, en commemoració del centenari de la mort del poeta, i en l'escaiença del cent vint-i-cinquè aniversari del premi de *L'Atlàntida* als Jocs Florals de Barcelona, pretén de ser el més completa possible, atès l'estat actual dels coneixements i de la recerca sobre el gran poema èpic de Verdaguer.

211. *L'Atlàntida de Jacinto Verdaguer*. Ayuntamiento de Barcelona, 1946. Primera edición crítica según dos manuscritos autógrafos y las ediciones de 1877 y 1878, preparada por Eduardo Junyent, de la Real Academia de Buenas Letras y conservador del Museo Episcopal de Vic, Martín de Riquer, de la Real Academia de Buenas Letras, profesor de la Universidad de Barcelona. Barcelona: 1946.

212. Jacint VERDAGUER, *L'Atlàntida*. Edició crítica a cura de Narcís Garolera. Barcelona: Quaderns Crema, març 2002.

L'aparat de variants

A l'aparat de variants, s'hi recullen totes aquelles que procedeixen dels manuscrits descrits a l'aparat de «manuscrits i edicions», dels fragments publicats a *La Veu del Montserrat*, i de les edicions de 1877 (dels Jocs Florals, *A*) i 1878 (*B*). No es pren en consideració l'edició de *L'Aureneta* de Buenos Aires, ja que no comptà amb la supervisió del poeta. Pel que fa a edicions posteriors a la de 1886 (*C*), només es té present la de 1897 (*D*), pels motius que s'han exposat a l'aparat anterior. Quant als manuscrits, no tenim en compte el de 1868, conservat al Museu Episcopal de Vic, atès que les diferències pel que fa a l'estructura i a la magnitud del poema aconsellen considerar-lo com un text amb identitat pròpia, que serà editat en aquesta mateixa col·lecció d'Obres Completes. Tampoc no es prenen en consideració, per motius obvis, el gran nombre d'esborranys, fins i tot els més complets, que es conserven de les diferents fases d'elaboració de *L'Atlàntida*.

Els reculls de manuscrits conservats de textos posteriors a l'edició de 1877 (*A*), ofereixen sovint diverses versions d'un mateix text o de fragments i provatures; en aquests casos, només hem tingut en compte els redactats que amb tota evidència són els últims, ja que, malgrat no donar versions en net, revelen un estadi de redacció, sens dubte, acabada, tot i que encara podien ser sotmesos a lleus retocs. Són els manuscrits que designem amb les sigles *Mc*, *Md* i *Me*. L'aparat de variants recull les que contenen aquests manuscrits, motiu pel qual les relacions de variants del pròleg i del cant VII són força més extenses que les de la resta del poema. Registrar-ne les variants més significatives permet al lector de fer-se una idea—i encara en un grau no massa alt—del complex treball de redacció de *L'Atlàntida*.

Pel que fa a les variants de les notes redactades per Verdaguer a diversos cants, s'han tingut en compte anotacions de manuscrits del poeta que, en alguns casos, no es pot assegurar que formessin pròpiament una nota; amb tot, es tracta d'anotacions en què, si més no, el redactat fou pres, amb tota evidència, per a escriure la nota. D'algunes notes, o de fragments llargs d'altres, no s'ha trobat cap redactat de Verdaguer que permeti de verificar-ne

variants. Algunes notes o parts de nota són escrites de la mà del copista de *Mb*. Tots els testimonis extrets de manuscrits s'indiquen amb la denominació *Me*.

D'acord amb els criteris generals fixats per a aquesta col·lecció d'Obres Completes de Verdaguer,²¹³ l'aparat de variants no recull les que són simplement ortogràfiques i no afecten la prosòdia. Les variants anteriors es transcriuen, com és costum, amb la grafia original; en cas de procedir de més d'un testimoni anterior, la grafia que es dona és la del testimoni més antic.

213. Cf. la ponència «Per a una edició crítica de les obres completes de Jacint Verdaguer», de Pere Farrés, Joaquim Molas, Ramon Pinyol i Ricard Torrents (AV 1987, 187-203).